

Засоби вираження категорії означеності/неозначеності в англійській мові за допомогою артикля

Стаття присвячена вивченню засобів вираження категорії означеності/неозначеності в сучасній англійській мові за допомогою артикля. Особлива увага звертається не лише на його види (означений, неозначений та нульовий артикль), але й на основні семантичні функції у мовленні. Розглядається та аналізується здатність артикля класифікувати або ідентифікувати предмет, позначений іменником.

Ключові слова: *категорія означеності/неозначеності, означений артикль, неозначений артикль, нульовий артикль.*

Актуальність. Говорячи про категорію означеності/неозначеності, перш за все, варто зазначити, що це одна із категорій семантики висловлювання, функція якої полягає в актуалізації та детермінації поняття (предмету), підкреслюючи його одиничність в описуваній ситуації (означеність) або ж виражаючи його співвіднесеність до класу схожих йому феноменів (неозначеність) [3].

На відміну від української мови, де ця граматична категорія є імпліцитною, англійська мова відноситься до так званих артиклевих мов, в яких ця категорія має семантико-граматичне втілення, тобто виражається морфологічно – за допомогою спеціальних граматичних маркерів: означеного та неозначеного артиклів.

Незважаючи на численні дослідження мовознавців, тематика нашої статті залишається актуальною і тепер, оскільки все більшої популярності набирає теорія трьох артиклів, згідно якої в англійській мові існує “нульовий артикль”.

Метою статті є класифікація та аналіз випадків вживання означеного, неозначеного та нульового артиклів в англійській мові. Ця тема досліджена не повністю із-за спірних аспектів вживання того чи іншого артикля в залежності від контексту, а також винятків, які суперечать встановленим правилам.

Наукова новизна дослідження. Оскільки в англійській мові утвердилась концепція трьох артиклів, в ній розрізняють означений артикль *the*, неозначений *a/an* та нульовий артикль (відсутність будь-якого артикля перед іменником).

Означений артикль вказує на те, що дане слово позначає конкретний предмет (відомий із контексту, єдиний у своєму роді предмет або предмет, який раніше вже згадувався). Іншими словами, передає значення означеності. Разом з цим, означений артикль *the* вживається із власними та географічними назвами, прізвищами та національностями, титулами та історичними подіями, тощо.

Неозначений артикль *a/an*, у свою чергу, вказує на те, що іменник позначає певний предмет або ж явище, які ще невідомі читачеві або співрозмовнику. Саме неозначеному артиклю характерна функція класифікації – віднесення предмета до певного класу або групи предметів [2].

Особливе місце в англійській мові належить нульовому артиклю, який є індикатором відсутності як моменту класифікації так і індивідуалізації предмета. Згідно правил сучасної граматики англійської мови нульовий артикль вживається із іменами людей та кличками тварин, назвами видів спорту та ігор, місяців та пір року, кольорів та напоїв, з незлічуваними абстрактними іменниками тощо.

На основі детального аналізу вираження категорії означеності/неозначеності шляхом використання означеного, неозначеного та нульового артиклів, цілком очевидно, що особливу увагу варто звернути на вживання того чи іншого артикля із власними та географічними назвами.

Означений артикль *the* вживається з деякими географічними назвами, а саме з назвами річок (*the Mississippi*), морів (*the Red Sea*), груп островів (*the Virgin Island*), гірських хребтів (*the Urals*), пустель (*the Gobi desert*), океанів (*the Pacific*), каналів (*the Panama Canal*), країн, якщо назви містять слова *republic*, *union*, *state*, *kingdom* (*the United Kingdom*), а також з такими назвами як *the equator*, *the North/South Pole*, *the north of England*, *the South/West/North/East*.

На противагу цьому, артикль відсутній з назвами країн (*England*, *Portugal*), але (*the Argentine*, *the Netherlands*, *(the) Sudan*, *the Hague*, *the Vatican City*), міст (*London*, *Paris*), вулиць (*Regent Street*) але (*the High Street*, *the Strand*, *the Mall*, *the Bristol Road*, *the A4*, *the M1 motorway*), площ (*Trafalgar Square*), мостів (*London Bridge*) але (*the Bridge of Sights*, *the Forth Bridge*, *the Severn Bridge*, *the Golden Gate Bridge*), парків (*Regent's Park*), станцій (*Waterloo Station*), гір (*Everest*), островів (*Malta*), озер (*Lake Ontario*) та континентів (*Asia*).

Означений артикль обов'язковий перед прізвищем у множині, що позначає всю сім'ю в цілому (*the Simpsons*) та національностями, які закінчуються на **-sh, -ch, -ese** (*the Welsh, the Dutch, the Chinese etc*), але говорячи про окремих членів сім'ї слід вживати неозначений артикль *a/an*.

Із титулами завжди вживається артикль означеності (*the Pope, the Duke of Norfolk, the Queen*), але якщо після нього йде прізвище особи, артикль відсутній [4].

Отже, підсумовуючи все вище зазначене, англійська мова відноситься до мов, де категорія означеності/неозначеності виражається експліцитно за допомогою означеного, неозначеного, а також нульового артиклів. Незважаючи на встановленні правила використання того чи іншого артикля, ми досі стикаємось із доволі проблематичними випадками із-за деяких доволі нечітких меж між вживанням означеного, неозначеного та нульового артиклів з власними та географічними назвами, спричинених формуванням та змінами у мовній парадигмі англійської мови ще на ранніх етапах її розвитку.

Lypko O.O. Means of Expression of the Category of Definiteness/Indefiniteness using Articles in English

The article studies the means of expression of the category of definiteness/indefiniteness using articles in modern English. Attention is given not just to the types of articles (definite, indefinite, zero) but to its semantic functions, too. The ability to convey the meaning of classification and identification of the object designated by noun is examined and analyzed.

Key words: category of Definiteness/Indefiniteness, definite article, indefinite article, zero article.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Блін Л.Є. Граматикалізація та функціонування засобів вираження категорії означеності – неозначеності в балто-слов'янських та германських мовах. Вісник Житомирського державного університету. Випуск 51. Філологічні науки. С.162-166
2. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка. Пособие для студентов педагогических вузов. 5-е изд., испр. и доп. – М.: Айрис Пресс, 2008. – С.32-58
3. Пустишило Е.П. Функционально-семантическая категория неопределённости как отражение в языке одной из основных ступеней человеческого познания. Русский язык: система и функционирование (к 70-летию филологического

факультета) : сб. материалов IV Международной науч. конференции, Минск, 5-6 мая 2009 г. В 2 ч. Ч.1.- Мн. : РИВШ, 2009 .- С.289-292

4. Jenny Dooley, Virginia Evans. GrammarWay 4. Express Publishing UK Ltd; 2nd edition, 1999. – p.58-60